

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 147/2022
15.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници из радног односа АА из ..., чији је пуномоћник Милан Петровић адвокат из ..., против тужених АД „Железнице Србије“ и Акционарског друштва за железнички превоз робе „Србија Карго“, Београд, кога заступа Јована Мемаровић адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог Акционарског друштва за железнички превоз робе „Србија Карго“, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4083/2021 од 14.10.2021. године, у седници већа одржаној дана 15.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог Акционарског друштва за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4083/2021 од 14.10.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 4083/2021 од 14.10.2021. године и пресуда Основног суда у Зајечару П1 165/21 од 04.06.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени Акционарско друштво за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд да тужиоцу, солидарно са туженим „Железнице Србије“ а.д. Београд на име мање исплаћене зараде за рад у сменама за период од 01.02.2013. године до 30.06.2014. године исплати потраживање из правноснажне пресуде Основног суда у Зајечару П1 60/16 од 09.11.2016. године у износу од 85.917,00 динара са законском затезном каматом на појединачне новчане износе од дана доспелости сваког износа до исплате и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 10.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом Акционарском друштву за железнички превоз робе „Србија Карго“ Београд накнади трошкове парничног поступка у износу од 55.355,00 у року од осам дана од пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Зајечару П1 60/16 од 09.11.2016. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезани тужени да тужиоцу солидарно на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од 01.02.2013. године, до 30.06.2014. године, исплате укупан износ од 85.917,00 динара са законском затезном каматом на појединачне новчане износе наведене у овом ставу изреке почев од дана доспелости сваког износа до исплате. Ставом другим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 53.836,00 динара са законском затезном каматом на износ од 48.336,00 динара од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2144/2017 од 06.06.2017. године одбијена је као неоснована жалба туженог „Србија Карго“ и потврђена пресуда Основног суда у Зајечару П1 60/16 од 09.11.2016. године.

Одлуком Уставног суда Уж 5948/2017 од 09.10.2020. године усвојена је уставна жалба Акционарског друштва за железнички превоз робе „Србија Карго“ и утврђено да је пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 2144/2017 од 06.06.2017. године и пресудом Основног суда у Зајечару П1 60/16 од 09.11.2016. године подносиоцу уставне жалбе повређено право на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије, поништена пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 2144/2017 од 06.06.2017. године и одређено да исти суд донесе нову одлуку о жалби подносиоца уставне жалбе изјављеној против пресуде Основног суда у Зајечару П1 60/16 од 09.11.2016. године и одбачен је предлог подносиоца уставне жалбе за одлагање извршења пресуда из тачке 1.

Решењем Апелационог суда у Нишу Гж1 3014/2020 од 27.01.2021. године укинута је пресуда Основног суда у Зајечару П1 60/16 од 09.11.2016. године у односу на туженог „Србија Карго“ и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно одлучивање.

Пресудом Основног суда у Зајечару П1 165/21 од 04.06.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтеви и обавезан је тужени „Србија Карго“ да на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од 01.02.2013. године до 30.06.2014. године исплати тужиоцу солидарно са „Железнице Србије“ потраживање из правноснажне пресуде Основног суда у Зајечару П1 60/16 од 09.11.2016. године, у износу од 85.917,00 динара са законском затезном каматом на појединачне новчане износе наведене у овом ставу изреке почев од дана доспелости сваког износа до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени „Србија Карго“ да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 10.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 4083/2021 од 14.10.2021. године одбијена је као неоснована жалба туженог „Србија Карго“ и потврђена пресуда Основног суда у Зајечару П1 165/21 од 04.06.2021. године у односу на тог туженог.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, у овом спору постоји потреба одлучивања о посебној ревизији тужиоца ради разматрања правног питања солидарне одговорности привредног субјекта (друштва стицаоца) насталог статусном променом предвиђеном чланом 489. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о привредним друштвима (издвајање уз оснивање) за обавезе настале пре статусне промене другог привредног друштва (друштва преносиоца). Потреба разматрања овог правног питања изазвана је одлукама Уставног суда, донетим по уставним жалбама против одлука другостепеног суда или ревизијског суда у битно истоветним чињеничноправним споровима (исплата потраживања накнаде за сменски рад код истог послодавца, насталог пре статусне промене) у којима је о томе изражен правни став који се разликује од оног изнетог у одлукама судова које су побијане уставним жалбама.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у спорном периоду био у радном односу код туженог „Железнице Србије“ и радио је у сменама, у режиму 12-24-12-48 сати. За такав рад тужени послодавац исплаћивао му је зараду увећану за 4%, по основу рада у турнусу, у складу са својим појединачним колективним уговором. Решењем Агенције за привредне регистре од 10.08.2015. године регистрована је статусна промена привредног друштва „Железнице Србије“ - издвајање уз оснивање три нова привредна друштва, између осталог и туженог Акционарског друштва за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“. Тужилац је 01.09.2015. године са туженим Акционарског друштва за железнички превоз робе „Србија Карго“ закључио анекс уговора о раду. Висина тужбеног захтева утврђена је на основу налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужиоцу припада право на исплату разлике између припадајуће зараде за рад у сменама увећане за 26% и исплаћене зараде увећане за 4%, у висини утврђеној вештачењем. По становишту овог суда пасивна легитимација туженог „Србија Карго“ и његова обавеза да солидарно са туженим „Железнице Србије“ исплати тужиоцу разлику зараде по основу рада у сменама из периода пре извршених статусних промена произлази из чињенице да тужилац након извршених статусних промена није закључио нови уговор о раду са носвооснованим привредним друштвом – туженим „Србија Карго“, већ је закључио анекс уговора о раду према којем је наставио радни однос са послодавцем следбеником, који је преузео и обавезе према запосленима настале из закљученог уговора о раду, сагласно члану 147. Закона о раду. Тужени „Србија Карго“ није доставио доказе да је на другачији начин, уз обавештавање тужиоца као запосленог, са правним претходником регулисао индивидуална и стечена права запослених, па и тужиоца, а на њему је била обавеза да докаже да у конкретном случају није дужник и да статусном променом његова обавеза није настала.

Другостепени суд је одбио жалбу туженог „Србија Карго“ и потврдио првостепену пресуду у односу на тог туженог, прихватајући образложење првостепеног суда.

По становишту ревизијског суда, а имајући у виду оцене Уставног суда изнете у одлуци Уж 5948/2017 од 09.10.2020. године и обавезујуће правно дејство одлука Уставног суда донетих у поступку по уставним жалбама - правних ставова изнетих у тим одлукама (члан 171. Устава Републике Србије и члан 104. став 1. Закона о Уставном суду), основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су закључили да постоји солидарна обавеза тужених на исплату разлике између припадајуће зараде за рад у сменама увећане за 26% и исплаћене зараде увећане за 4%, у висини утврђеној вештачењем.

Тужени „Србија Карго“ је основан у оквиру статусне промене привредног друштва „Железнице Србије“, којом приликом су основана још два привредна друштва („Инфраструктура железнице Србије“ и „Србија воз“). Одлуку о оснивању туженог донела је 02.07.2015. године Влада Републике Србије и објавила у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 60/2015. Реч је о статусној промени издвајања уз оснивање, предвиђеној чланом 489. став 1. тачка 1. Закона о привредним друштвима, у којој привредно друштво које пролази кроз статусну промену (друштво преносилац) наставља да постоји али део своје имовине и обавеза преноси на новооснована друштва (друштва стицаоца). Према члану 492. наведеног закона, ако само једно друштво учествује у статусној промени, одбор директора, односно надзорни одбор ако је управљање друштвом дводомно, усваја план поделе који мора бити састављен у писаној форми и који садржи нарочито податке из члана 491. став 2. тог закона, а оверава се у складу са законом којим се уређује овера потписа.

Решењем Владе Републике Србије од 02.07.2015. године, објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 60/2015, дата је сагласност на Одлуку Скупштине АД „Железнице Србије“ од 11.05.2015. године којом је одобрен нацрт плана поделе, који је 31.03.2015. године усвојио одбор директора тог привредног друштва (објављен на интернет страници Агенције за привредне регистре, у складу са чланом 495. став 1. Закона о привредним друштвима). Саставни део ове одлуке је план поделе означеног привредног друштва са исказаним номиналним вредностима имовине и обавеза које се статусном променом преносе на друштва стицаоце, при чему је реч о једнаким вредностима активе и пасиве за сва друштва стицаоце (Одлука Уставног суда Уж 5028/2017 од 18.06.2020. године).

Између привредног друштва „Железнице Србије“ и новооснованих привредних друштава закључен је 24.06.2016. године Протокол којим су сва четири привредна друштва прихватила информацију о спроведеном поступку статусне промене и отварању почетних стања у пословним књигама новоформираних друштава, а којом су, поред осталих, у почетни биланс привредног друштва „Железнице Србије“ (после издвајања) пренета „резервисања“ за судске спорове, односно судске спорове који су у току.

Следствено изложеном, Протокол од 24.06.2016. године у овом случају има значај посебног уговора, као саставног дела плана поделе, јер су га потписала сва четири привредна друштва. Тим документом прихваћена је информација о спроведеном поступку статусне промене и отварању почетних стања у пословним

књигама новоформираних привредних друштава. У почетни биланс привредног друштва „Железнице Србије“ (после издвајања) пренета су „резервисања“ за судске спорове, односно судске спорове који су у току. Из тога произилази да за спорно новчано потраживање одговара тужени „Железнице Србије“, с`обзиром да је исто настало док је тужилац био у радном односу код тог привредног друштва, а протоколом није пренето у имовину новооснованог привредног друштва - туженог „Србија Карго“.

Одредбом члана 505. став 1. Закона о привредним друштвима прописано је да правне последице статусне промене наступају даном њене регистрације у складу са Законом о регистрацији, као и да имовина и обавезе друштва преносиоца прелазе на друштво стицаоца у складу са уговором о статусној промени, односно планом поделе (тачка 1), и да друштво стицалац постаје солидарно одговорно са друштвом преносиоцем за његове обавезе које нису пренете на друштво стицаоца, али само до износа разлике вредности имовине друштва преносиоца која му је пренета и обавеза друштва преносиоца које је преузео, осим ако је са одређеним повериоцем другачије уговорено (тачка 2).

У конкретном случају, тужени „Србија Карго“ не одговара солидарно за спорно новчано потраживање које је означеним протоколом, након издвајања, остало у почетном билансу привредног друштва „Железнице Србије“ јер не постоји разлика вредности имовине коју му је друштво преносилац пренело и вредности обавеза које је преузео, а са тужиоцем у том погледу није другачије уговорено. Солидарна одговорност овог туженог нема основ у одредбама Закона о раду које уређују права запослених код промене послодавца. Тим одредбама утврђена је обавеза послодавца следбеника, које својство у овом случају има тужени „Србија Карго“, да од послодавца претходника („Железнице Србије“) преузме општи акт и све уговоре о раду који важе на дан промене послодавца. Међутим, тим одредбама изричито није прописано да послодавац следбеник преузима од послодавца претходника његове обавезе, у које несумњиво спадају и новчана потраживања запослених. Закључење анекса уговора о раду представља реализацију законске обавезе туженог „Србија Карго“ да тужиоца задржи у радном односу, али то не значи да је тужени на тај начин преузео и све обавезе послодавца претходника по основу радног односа које су настале пре извршене статусне промене.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

Одлука о трошковима поступка, садржана у трећем ставу изреке, донета је применом члана 165. став 2. у вези члановима 153. став 2. и 154. ЗПП. Имајући у виду да је тужени успео у овом поступку, по становишту ревизијског суда, припада му право на трошкове поступка у укупном износу од 55.355,00 динара и то на име судске таксе на жалбу и другостепену одлуку по 5.336,00 динара, за састав ревизије 18.000,00 динара, судске таксе на ревизију 10.673,00 динара и судске таксе на одлуку по ревизији 16.010,00 динара.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић